

Midt-Troms friluftsråd

Besøksadresse: Veksthuset i Bardu
Postadresse: Pb 401, 9365 Bardu
Tlf: 48 27 29 40
E-post: mtf@bardu.kommune.no
www.facebook.com/midttromsf/

Setermoen 28.9.20

Til kommunal- og moderniseringsdepartementet
postmottak@kmd.dep.no

HØRINGSUTTALELSE, FORSLAG TIL REVIDERTE STATLIGE PLANRETNINGSLINJER FOR DIFFERENSIERT FORVALTNING AV STRANDSONEN LANGS SJØEN

Innledning

Midt-Troms friluftsråd (MTF) viser til Kommunal- og moderniseringsdepartementet sitt forslag til reviderte statlige planretningslinjer, og ønsker å komme med noen synspunkter.

Midt-Troms friluftsråd sitt utgangspunkt er at vi som interkommunalt organ for kommunene i Midt-Troms skal ivareta de allmenne friluftslivsinteressene for innbyggerne, samt naturmangfoldet i regionen, deriblant i strandsonen. For allmennheten og innbyggerne i våre medlemskommuner, er strandsonen av stor betydning for både friluftsliv, rekreasjon, bolyst og folkehelse. I tillegg er strandsonen arena for ulike aktiviteter knyttet til kystkultur, slik som høsting, tradisjon og læring.

Bakgrunn/nye forslag i høringen

KMD oppgir at hensikten med endringene skal i sum være å gi noe mer frihet i sone 3 og utkantområder i sone 2, mens de ikke skal medføre endringer i praksis i sone 1 eller pressområder i sone 2. I tillegg foreslås det i høringen at kommunene kan vurdere sin egen soneplassering, og eventuelt argumentere for annen soneplassering enn de har i dag. Departementet ber også høringsinstansene vurdere om endringene øker lokal handlefrihet samtidig som man ivaretar natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser.

MTF mener at de foreslåtte planretningslinjene er mangelfulle, ikke tar høyde for dagens utfordringer og liten grad baserer seg på ny kunnskap, at de bør gjennomarbeides på nytt og sendes på ny høring før de vedtas. Hovedutfordringen er at strandsonen i for stor grad bygges ned, særlig gjennom dispensasjoner uten helhetsvurdering – ikke manglende utviklingsmuligheter. MTF mener planretningslinjene må legge opp til å bedre forholdene i sone 1, at det ikke er faglig grunnlag for eller behov for å gjøre det lettere å bygge i sone 2 og 3, og at utbygging i strandsonen som hovedregel bør skje etter grundige planprosesser.

Begrunnelse

SSB sin årlige oversikt over potensielt tilgjengelig strandsoneareal (per 1.1.2020) viser at strandlinja er under press i våre medlemskommuner, samtidig som bruken er økende i rekreasjon- og særlig reiselivs-sammenheng.

I høringsbrevet fra KMD fremkommer det at de foreslåtte endringene i planretningslinjene kan føre til at kommunene får større handlingsfrihet i sone 3, og kan oppfattes som en

liberalisering knyttet til gjennomføring av tiltak i strandsonen i strid med byggeforbudet. MTF ser at en slik oppmykning vil kunne slå uheldig ut for forvaltningen av strandsonen og ivaretagelsen av allmennhetens interesser.

Det er et viktig poeng at dagens soneinndeling ikke tar hensyn til naturverdier, eksempelvis kan det være større naturverdier i sone 3 enn i sone 1. Hele Troms og Finnmark ligger i sone 3. Kommunene i Midt-Troms har siden 2014 gjennomført kartlegging og verdisetting av friluftsområder. I 2020 er også prosjektet «Friluftslivets ferdselsårer» via Miljødirektoratet, igangsatt i flere av våre medlemskommuner. Prosjektet har som mål å kartlegge nå-situasjon, samt planlegge for ønskede tiltak og resultat i fremtiden. Både verdisettingen og ferdselsåre-prosjektet er et viktig kunnskapsgrunnlag for all planlegging i strandsonen, og MTF ber om at det vurderes om det bør nevnes eksplisitt bl.a. i kap. 6.5. om fastsetting av byggegrense.

MTF ber om at det i forslaget til byggeforbud i sone 3 også bør fremgå spesifikt at dispensasjoner bør unngås. Den årlige statistikken fra KOSTRA/SSB viser at det av 973 søknader om bygging i 2019, der 884 (dvs 91%) ble innvilga. Av disse søknadene var 278 i samsvar med plan og 606 gjennom dispensasjon. MTF anser den gradvise nedbyggingen av strandsonen som svært bekymringsfull. Vi mener at dagens dispensasjonspraksis har negative konsekvenser for de allmenne interessene innenfor både friluftsliv, næringsliv, bolyst og vern av naturmangfoldet i strandsonen.

- Meld.St.18 (2015-2016) Friluftsliv, der kap. 6.7 omhandler «Friluftsliv i strandsonen», og det bl.a. heter: «I regioner og kommuner der strandsonen allerede er sterkt utbygd og har mangel på tilgjengelig arealer for allmennheten, er utfordringen å få til en gradvis forbedring av allmennhetens tilgang.» ... «Tiltak og aktiviteter som ikke er avhengig av å ligge helt til sjøen, bør plasseres bak 100-metersbeltet/strandsonen. En restriktiv praksis med bygging i strandsonen bidrar til at arealene bak, fortsatt blir attraktive utbyggingsarealer for næring, boliger og fritidsbebyggelse.» ... «Flere steder er ulovlige stengsler i strandsonen til hinder for allmennhetens friluftslivsutøvelse.»

Ved å trekke bolig- og fritidsbebyggelse vekk fra strandlinja frigjøres den for allmenn bruk, og gir dermed et bolig- eller hyttefelt en større attraktivitet - som er viktig for utviklinga av lokalsamfunnet og reiselivsnæringa. Det naturbaserte reiselivet er ei viktig næring særlig langs kysten i vår region, som i stor grad er basert på intakte natur- og kulturmiljøer og landskap. Tilgang til ferdsel, opphold, bading, padling, fiske mm langs kysten er avgjørende. Av hensyn til utviklingsmuligheter for denne næringa er det viktig at strandsonen ikke bygges ned.

Departementet ber også høringsinstansene vurdere om endringene øker lokal handlefrihet samtidig som man ivaretar natur- og kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser. I kapittel 10.2 «kommuneplan og reguleringsplan» står det at «det bør ikke tillates utbygging i områder som har spesiell verdi i forbindelse med friluftsliv og allmenn ferdsel, naturkvaliteter, naturmangfold, kulturminner, kulturmiljøer og landskap». I samme avsnitt står det at «Der det tillates bygging, bør hensynet til andre interesser ivaretas best mulig». MTF anser det som utfordrende å skulle ivareta natur, friluftsliv og landskap dersom retningslinjene er såpass utydelige som foreslått i høringsbrevet. Vi savner tydeligere retningslinjer for hva kommunene skal vektlegge når de vurderer utbygging i slike områder, og hvilket kunnskapsgrunnlag som avgjør om området har «spesiell verdi».

I høringsbrevet ber Departementet høringsinstansene vurdere om endringene i reviderte statlige planretningslinjer for strandsonen er klargjørende og vil øke forståelsen av differensieringen i retningslinjene mellom pressområder og spredt bebygde strøk. MTF mener at den foreslåtte differensieringen ikke er anvendelig for vår region, da det nettopp er «spredt bebygde strøk» som er/blir pressområder i Midt-Troms. Dette kan begrunnes med at det per i dag er såpass lite tilgjengelig strandsoner i våre medlemskommuner (med under 25% helning) som skal dekke hele befolkningen i Midt-Troms, i tillegg til sterk økning i besøkstrafikken som følge av økt turisme i kystkommunene. Gode eksempler på dette er presset på Ersfjordstranda og Fjordgård i Senja kommune. Det er også et viktig moment at det i vår region er så få statlig sikrede områder i strandsonen, i forhold til resten av landet. Av 2200 områder i Norge ligger kun 44 statlig sikrede områder i Troms og Finnmark, hvorav flere av disse utenfor strandsonen. I Nord-Norge er det årsaker knyttet til tradisjon for bruk av kyststripa, grunneierforhold og historie som gjør at en såpass liten del av strandsonen er sikret for allmennhetens bruk. Det betyr at vi i vår region (som ligger i sone 3) må være ekstra varsom med utbyggingen av disse områdene.

Folkehelsemeldinga og særlig regjeringas handlingsplan for fysisk aktivitet vektlegger turgåing i nærmiljøet for å fremme folkehelsen og nå hovedmålet om at andelen i befolkningen som oppfyller helsemessige anbefalinger om fysisk aktivitet er økt med 10% innen 2025 og 15% innen 2030. Ferdsel langs kysten byr også på sterke og gode naturopplevelser der kontakten med havet gir en særlig ro. Når størstedelen av befolkninga bor kystnært, er det opplagt at ferdselsmulighetene langs kysten har unik betydning for folks trivsel, fysiske og psykiske helse. Det bør vurderes om folkehelsebetydning og –hensyn skal omtales særskilt i planretningslinjene.

Konklusjon

MTF er opptatt av å bevare strandsonen for nåværende og kommende generasjoner, og i denne forbindelse har byggeforbudet fra 1965 vært avgjørende. Vi mener det er viktig at vernet av strandsonen videreføres, og at det ikke er grunnlag for en oppmykning av planretningslinjene. Ut fra den kunnskap og de utfordringer vi ser i dag er ikke de foreslåtte retningslinjer et godt nok styringsredskap. Den geografiske differensieringen er ikke anvendelig som verktøy når den ikke tar hensyn til at et område både kan falle under kategorien «spredt bebygd strøk» og samtidig være et «pressområde». Det bør gjøres en mer nyansert differensiering i Troms og Finnmark. Vi anser at de foreslåtte endringene i planretningslinjene knyttet til økt lokal handlefrihet (i sone 3) vil kunne føre til at det gis enda flere dispensasjoner i byggesaker som følge av utydelig/uklart regelverk. MTF ber om at allmennhetens interesser i strandsonen ivaretas strengere, gjennom god planlegging og praktisering av byggeforbudet i sone 3 og at det nevnes spesifikt at dispensasjoner bør unngås.

På vegne av styret i Midt-Troms friluftsråd,

Hanne Fredriksen

Styreleder